

UNED 13

Roedd hi'n braf

Geirfa

sach(au) stori
– story sack(s)

adeiladu – to build

chwythu – to blow

dringo – to climb

glanio – to land

penderfynu – to decide

rhuo – to roar

meddai – said

blaidd – wolf

carreg (cerrig) – stone(s)

crochan – cauldron

gwelltyn (gwellt)
– straw(s)

prawf (profion) – test(s)

pren – wood

cryf – strong

gofalus – careful

Syniad da!

Sach Stori

Sachau stori are great resources for young children. Usually, a sach stori contains a story book and objects such as puppets, toys, costumes and props which bring the story to life. Many children learn and retain information better when kinesthetic methods are used, such as role play and movement. Sachau stori can be bought, but it's easy to make your own – and much cheaper! With a little imagination, everyday objects can be used in a fun and interactive way. You'll find plenty of inspiration online on websites such as Pinterest.

Cân: Y Tri Mochyn Bach

Roedd 'na dri mochyn bach efo'i gilydd mewn cwt
A'u Mami wrth ei bodd efo'r tri,
Bob amser dywedai y fam soch soch
Dywedai'r moch bach wi-wi-wi.

*Three little pigs lived together in a sty
And their Mammy loved the three,
The mother always said soch soch
The little pigs said wee-wee-wee*

This song can be found on **Holl Anifeiliaid y Goedwig** by Plu, which is a great collection of Welsh songs for children.

<https://sainwales.com/store/sain/sain-scd2716>

Stori'r Tri Mochyn Bach

Darllenwch y stori yma gyda'ch plentyn

Amser maith yn ôl, roedd tri mochyn bach o'r enw Jac, Bob a Bil. Roedd y tri mochyn bach eisiau adeiladu tŷ.

Penderfynodd Jac adeiladu tŷ o wellt. Adeiladodd e'r tŷ yn gyflym iawn.

Penderfynodd Bob adeiladu tŷ o bren. Adeiladodd e'r tŷ pren yn gyflym iawn hefyd.

Penderfynodd Bil adeiladu tŷ o gerrig. Adeiladodd e'r tŷ yn araf ac yn ofalus. Roedd e'n hyfryd.

Un diwrnod, roedd blaidd mawr drwg yn mynd am dro ar bwys tai y tri mochyn bach. Yn gyntaf, gwelodd e'r tŷ gwellt.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Gaf i ddod i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," atebodd Jac.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" rhuodd y blaidd, a chwythu'r tŷ gwellt yn fflat i'r llawr.

Wedyn, gwelodd y blaidd y tŷ pren.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Gaf i ddod i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," atebodd Bob.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" rhuodd y blaidd, a chwythu'r tŷ pren yn fflat i'r llawr.

Wedyn, gwelodd y blaidd y tŷ cerrig.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Gaf i ddod i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," atebodd Bil.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" rhuodd y blaidd, a chwythu... a chwythu... a chwythu. Ond roedd y tŷ cerrig yn gryf. Felly, dringodd y blaidd i mewn i'r simnai. Ond, cafodd e syrpreis! Glaniodd e mewn crochan o gawl! Rhedodd y blaidd i ffwrdd. Doedd e ddim eisiau gweld y tri mochyn bach eto!

Aeth Jac a Bob i fyw gyda Bil yn y tŷ cerrig, a byw yn hapus am byth.

Geirfa storïau

Amser maith yn ôl *A long time ago* am byth *for ever*
Un diwrnod *One day*

Sgwrs

Rhiant: Beth sy'n bod, cariad?

Plentyn: Dw i'n dost.

Rhiant: O?

Plentyn: Mae annwyd arna i, ac mae clust dost gyda fi. Dw i'n dost iawn. Dw i ddim yn gallu mynd i'r ysgol heddiw.

Rhiant: Felly dwyt ti ddim yn gallu mynd i barti pen-blwydd Siôn heno? 'Dyn ni'n mynd i fowlio deg. Wyt ti'n cofio?

Plentyn: O... wel...

Rhiant: Oes prawf yn yr ysgol heddiw, cariad?

Plentyn: Oes.

Rhiant: Felly dwyt ti ddim yn dost?

Plentyn: Nac ydw.

Rhiant: O cariad, dyw'r prawf ddim yn bwysig. A heno, 'dyn ni'n mynd i gael amser da yn bowlio deg.

Ble ro'ch chi'n byw ac yn gweithio?

Geirfa

calon(nau) – heart(s)	o hyd – still, always
coedwig(oedd) – forest(s)	rhywbryd – sometime
gafr (geifr) – goat(s)	llystad(au) – stepfather(s)
llysfam(au) – stepmother	ofn(au) – fear(s)
lladd – to kill	anniben – messy
bob amser – every time	byw – alive
gofal plant – childcare	cas – nasty
ei hunan – herself / himself	gwag – empty
llawn / rhan amser – full / part time	hardd – beautiful

Syniad da!

Amgueddfa Cymru

Amgueddfa Cymru is a family of seven museums located throughout Wales. You may have already visited one or more of these museums with your family. Ond wnaethoch chi siarad Cymraeg? Mae llawer o staff Amgueddfa Cymru yn siarad Cymraeg, felly dych chi'n gallu mwynhau diwrnod ma's a siarad Cymraeg. Mae adnoddau (*resources*) gyda Amgueddfa Cymru i helpu dysgwyr hefyd:

- Llwybrau Llafar Sain Ffagan – <https://amgueddfa.cymru/media/45094/Llwybrau-Llafar.pdf>
- Pwll Mawr – <https://amgueddfa.cymru/geiriauglo/>
- Yr Amgueddfa Lechi – Camau Cymraeg – https://museum.wales/media/42149/camau_cymraeg_intro.pdf
- Yr Amgueddfa Wlân – Gwau Geiriau – <https://amgueddfa.cymru/gwaugeiriau/>
Entry is free too!

Cân: Cyfri'r Geifr **Counting the Goats**

This popular folk song is sung at many Eisteddfodau but also in informal Welsh sing-songs.

This version was recorded for Dysgu Cymraeg by singer Siân James.

<https://www.youtube.com/watch?v=X-e-UcMxUOA>

Oes gafr eto? Oes heb ei godro?

Is there another goat? A goat that hasn't been milked?

Ar y creigiau geirwon mae'r hen afr yn crwydro.

On the craggy rocks the old goat is wandering

Gafr wen, wen, wen,

A white white goat

le finwen, finwen, finwen,

Yes white lipped, white lipped, white lipped,

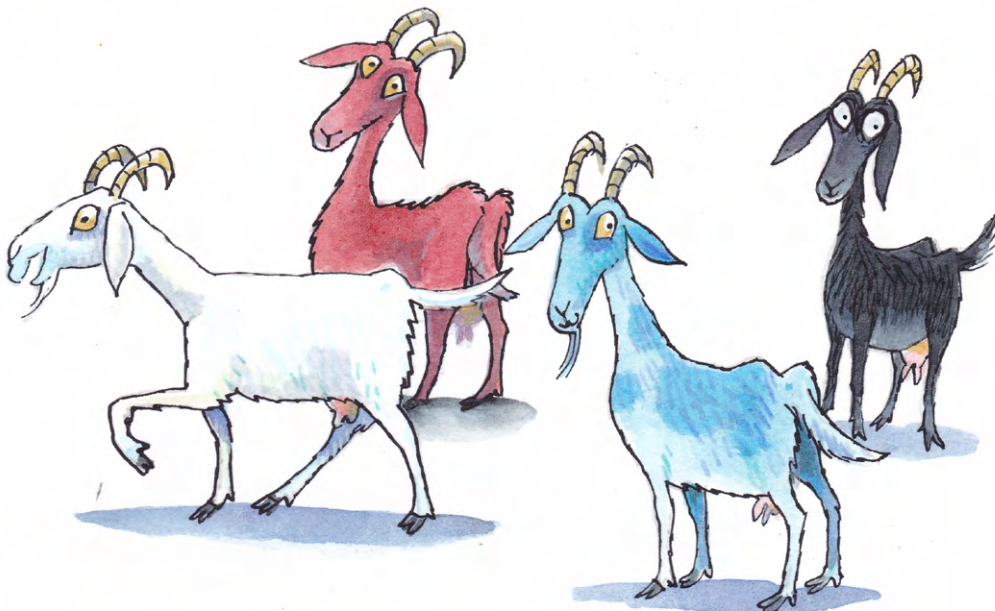
foel gynffonwen, foel gynffonwen,

bald white tailed, bald white tailed,

ystlys wen a chynffon, wen-wen-wen.

A white flank and a tail, white, white, white.

* 'Gwen' is the feminine form of 'gwyn' used in songs and phrases. Don't worry about this.

Stori Eira Wen Rhan 1

Amser maith yn ôl, roedd tywysoges o'r enw Eira Wen. Roedd Eira Wen yn byw gyda'i llysfam, y Frenhines. Roedd y Frenhines yn gas iawn.

Roedd Eira Wen yn hardd. Roedd y frenhines yn hardd hefyd, ac roedd drych hud gyda hi i weld ei hunan. Bob bore, roedd y Frenhines yn gofyn:

"O ddrych hud, pwy yw'r harddaf yn y byd?"

Roedd y drych bob amser yn ateb, "Ti, wrth gwrs!"

Ond un diwrnod, atebodd y drych: "Eira Wen yw'r harddaf yn y byd."

Doedd y frenhines ddim yn hapus. Felly, aeth hi i weld yr heliwr.

"Heliwr," meddai'r Frenhines, "Dw i eisiau i ti ladd Eira Wen a dw i eisiau gweld calon Eira Wen."

Aeth Eira Wen i'r goedwig gyda'r heliwr. Ond doedd e ddim yn gallu lladd Eira Wen. Roedd hi'n hyfryd. Felly, lladdodd e anifail a rhoi calon yr anifail i'r Frenhines.

Cerddodd Eira Wen yn y goedwig. Roedd hi wedi blino. Gwelodd hi dŷ bach twt. Aeth hi i mewn i'r tŷ bach twt. Roedd e'n wag, ond roedd e'n anniben iawn! Roedd popeth yn fach hefyd. Bwrdd bach, cadeiriau bach a saith gwely bach. Dechreuodd Eira Wen lanhau'r tŷ. Wedyn, aeth hi lan llofft i gysgu mewn gwely bach.

Yna, clywodd hi bobl yn y tŷ. Roedd ofn arni hi. Roedd saith corrach bach yn y tŷ!

"Pwy wyt ti?" meddai un corrach bach.

"Eira Wen dw i. Mae llysfam gas gyda fi. Gaf i aros yma gyda chi? Dw i'n gallu helpu yn y tŷ. Dw i'n gallu coginio."

"Wrth gwrs. Croeso, Eira Wen."

Yn y palas, roedd y Frenhines yn siarad â'r drych.

"O ddrych hud, pwy yw'r harddaf yn y byd?"

Atebodd y drych: "Eira Wen, mae hi'n fyw o hyd!"

Doedd y Frenhines ddim yn hapus. Felly, gwnaeth hi foddion hud. Yfodd hi'r moddion. Nawr, roedd hi'n edrych fel hen fenyw, ac roedd afal gwenwynig gyda hi...

Geirfa Storiâu

tywysoges *princess*
 tywysog *prince*
 brenhines *queen*
 brenin *king*
 drych hud *magic mirror*
 Pwy yw'r harddaf yn y byd?
Who's the fairest one of all?

palas *palace*
 heliwr *hunter*
 yn sydyn *suddenly*
 corrach *dwarf*
 moddion hud *magic potion / medicine*
 hen fenyw *old woman*
 afal gwenwynig *poisoned apple*

Sgwrs

Siân: Helo Lyn, sut wyt ti?

Lyn: Da iawn diolch, a ti?

Siân: Da iawn hefyd, diolch. Ble rwyd ti'n gweithio nawr?

Lyn: Dw i ddim yn gweithio. Mae tri o blant bach gyda fi a dw i gartre gyda nhw. Cyn cael y plant, ro'n i'n gweithio i'r Cyngor. Oes plant gyda ti?

Siân: Oes, mae dau o blant gyda fi.

Lyn: Wyt ti'n gweithio?

Siân: Ydw. Dw i'n gweithio'n rhan amser. Mae hi'n anodd gweithio

bob dydd gyda phlant bach ac mae gofal plant yn ddrud.

Lyn: Ydy! Wel, dw i'n mynd i gasglu'r plant nawr, ond beth am gael coffi rhywbryd?

Siân: Gwych!

